

Halulaeva ajastu jätkub

Suursadama ellingsus võib juba aimu saada, milline ehitatav halulaev välja nägema hakkab. Millal laev merre veetakse, kas see juhtub tuleval või ületuleval talvel, seda laevahituse eestvedaja Ain Tähiste praegu veel ei ütle.

Urmas Lauri

urmas.lauri@hiinadal.ee

Hiiumaal on aegade jooksul olnud umbes paarsada kahemas-tulist kaljast, millega veeti peamiselt küttepuid Tallinna. Sellest on tulnud ka aluse tüübi nimetus "halulaev". Kihnlased vedasid samasugustel laevadel kive Riiga ja Liibavisse ehk Liepajasse ning nemad kutsusid oma laevu kivilaevadeks.

Kas lõppevat aastat (vestlus Ain Tähistega toimus teisel jõulupühal Suursadama ellingsus – U. L.) võib nimetada halulaeva aastaks?

Minu poolest küll, ma ei tea, mida teised sellest arvavad. Halulaeva ehitus hakkas pihta jah. Päris ehitus. Me oleme teinud ettevalmistusi juba kaks aastat, aga alates septembrist me ikka ehitame siin Suursadama ellingsus iga päev.

Praegu võib laeva kujule juba hinnangut andma hakata. Meil on paigaldatud emapuu, see on rihitud, paigaldatud on ka võõrtälv, ahtritälv, neljandik kaartest, need on rihitud, ja meil on pandud juba latid, mis näitavad, milline saab olema selle laeva kerekuju. See töö on tehtud. Meie laeval tuleb kokku 40 paari kaari, praegu on paigas kümme.

Tuleb siis selline laev, kui vanasti oli?

Põhimõtteliselt küll. Aga meil ei ole neid puuveo ruumimeetmeid nii väga vaja. See on ju väga magus tunne, kui sa sõidad koos teise sellise laevaga ja sinu laev sõidab üks sõlm kiiremini. Meie mõtteks on olnud ilus ja kiire laev. Ja selle me tee me ära!

Ehitatakse Suursadamas, aga halulaeva kodusadamaks saab Kärkla.

Tõesti, Kärkla sadama plaani peal oleme me oma risti pannud, et seal võiks olla halulaeva koht. See, et laevahitust toimub Suursadamas... See on ju Hiiumaa kõige ajaloolisem, kõige vanem laevahituskohas. See, et me oma laeva siin ehitame, see on märgilise tähendusega.

NIME OOTEL: Ain Tähiste sõnul saab halulaev nime siis, kui ta merre lastakse.

URMAS LAURI

Mis seltskond siin laeva kallal toimetab?

Siin on väga erinevaid inimesi. On professionaalsed meistrid, on peaaegu professionaalsed eestöölised, on vabatahtlikud ja meil toimub siin ka koolitus. Me saame päris paljudele inimestele pakkuda uni-kaalset ja kordumatut teavet, kuidas ehitada laeva. Kui selle koolituse läbi teed, peaksid olema valmis laevapuusepp. See on pikaaegsete töötute koolitus ja see läheb päris hästi. Ma olen meestega väga rahul!

Laeva ilma rahata ei ehitata. Kuidas rahaga lood on?

Raha ei ole kunagi liiga palju, aga võib öelda, et see pole maailmast ka otsa saanud. Praegusel hetkel ja veel aasta-poolteist on meil tarvis töötunde. Meil on materjal olemas, nipet-näpet saame juurde osta. Siin tuleb lihtsalt tööd teha. Need asjad on kaetud.

Küll tuleb aga hakata mõtlema mootorile, rooliseadmele, purjetele, vähemasti purjematerjali peame ostma. Ning selles osas ei ole selgust. Aga mina ütlen niimoodi, et väga lihtne on ehitada laeva, kui sul on rahapakk lauanurga peal. Sellega saaksid paljud hakkama. Tükk maad keerukam, aga samas hoopis magusam on see, et sa

vaatad, nuputad, kuidas sa ehitada saad. Mina ei karda. Seni on kõik probleemid lahenduse saanud ja ma arvan, et järgmised leiavad kah.

Millal laev valmis saab?

Mitte keegi ei ole minult seda ajalist tärminit välja pressida suutnud ja seda sel lihtsal põhjusel, et seda ei ole võimalik öelda!

Me teeme oma töid tegelikult kiiremini, kui ma olen oma peas varasemaid plaane sättinud, mis tähendab, et meil läheb hästi. Ja täpselt siis, kui valmis on – me ei viivita siis hetkegi –, veame me laeva, nii nagu seda tehti vanasti, inimjõul merre. Seda tehti talvel. Aga kas see sünnib järgmisel või ülejärgmisel talvel, seda ma veel ei ütle. Ta läheb ellingsust välja nii hilja kui võimalik ja esimesel võimalikul juhul.

Sellise suurusega laev saadakse valmis umbes 30 000 töötunniga. Meil on elus näide purjelaevast Ihana, mis on uhiuus ja ehitati Soomes valmis aasta tagasi. Nemad mõtlesid, et saavad 30 000 töötunniga hakkama, läks 42 000 ja kopikaid peale, kuid nende laev on meie omast natuke suurem.

Äkki me saame kevadeks laevale naha ümber ehk siis plangutuse valmis. Siis näib paljudele, et nüüd on valmis.

Aga seejärel on vaja teha veel päris palju sisetöid, putitamisi, tekiehitamisi.

Ja kui laev on merre veetud, siis on suur hulk tööd veel ees. Taglastus – seal on oi-oi kui palju igasuguseid vidinaid, mille peale aega kulub.

Kelle joonestuslaualt halulaev tuli ja kes on meister?

Projekteerija on Enn Metsar, tunnustatud laevahitusinse-

ner. Ta on kogu elu olnud spordilaevade katsetehase konstruktor.

Laeva põhimeister on Jorma Friberg Läänemaalt, aga meil on väga tubli nooremmeister Andrus Padu Hiiumaalt. Ma nimetan teda nooremmeistriks sellepärast, et päris meistriks saab ta siis, kui tema esimene laev valmis saab. Ja see on seesama halulaev. Meil on Jorma abi vaja päris harva, saame oma

meeskonnaga päris hästi hakkama.

Kui palju halulaevu Hiiumaal aegade jooksul olnud on?

Seda arvu pole praegu täpselt teada. Selleks peaks läbi lappama 20–30 köidet Lloyd'i laevaregistrit, igaüks neist kaks tuhat lehekülge paks. Sealt saaksime täpselt teada. Aga julgen pakkuda, et paarisaja kanti on Hiiumaal selliseid ehitatud.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

KOOLITUSKALENDER jaanuar-mai 2012

Tasuta kursused

- Inglise keel eel-kesktasemele B1**
/60 tundi/ 15 õppekohta.

Kursus toimub 16. jaanuar–25. aprill 2012 E ja K kell 17–18.30 Kärklas, Tuuru majas, Vabrikuväljak 1. Algus 16. jaanuaril kell 17. Õpetab Tanja Pisa.

Sihtgrupp: teenindus- ja turismisektori, väikeettevõtete töötajad, väikeettevõtjad jt.

- Arvutikasutaja põhioskused**
45 +/30 tundi/10 õppekohta.
Failihaldus, tekstitöötlus, tabelitöötlus, esitlusprogramm, internet, e-post, ID kaart jm.

Kursus toimub veebruar–märts 2012 Kärklas, Tuuru majas, Vabrikuväljak 1. Algus 6. veebruaril kell 17. Õpetab Aet Sõmer.

Sihtgrupp: arvutikasutusoskusest või vähese oskusega 45 + vanuses teenindus- ja turismisektori, väikeettevõtete töötajad, väikeettevõtjad jt.

- Tabelitöötlus algajale**
/12 tundi/10 õppekohta.
Töö tabeliga. Uue tabeli loomine. Tabeli kujundamine. Töö andmetega. Diagrammid. Lehekülje kujundus. Tabeli trükkimine.

Kursus toimub aprillikuu Tuuru majas, Vabrikuväljak 1, Kärkla. Õpetab Aet Sõmer.

Sihtgrupp: teenindus- ja turismisektori, väikeettevõtete töötajad, väikeettevõtjad jm.

- Puidu skulptuursed vormid**
/26 tundi/ 10 õppekohta.

Puidutöö praktiline õpe
20 tundi/ Õpetab Riho Mäe.

Sissejuhatus ettevõtlusesse
/6 tundi/ Õpetab Tuuru konsultant.

Kursus toimub 2.–4. märts 2012 KÜG poiste käsitöömajas Kärklas.
Sihtgrupp: väikeettevõtjad-puidutöö tegijad, tislirid, käsitööringide juhendajad.

- Restaureerimiskursus III tsükkel**
/16 tundi/ 15 õppekohta.
Teema: mööbli polsterdamine.
Kursus toimub 27.–28. aprill 2012 KÜG poiste käsitöömajas Kärklas. Läbi viib OÜ Nikerdajad.

- Hiiumaa giidi baaskursuse IV tsükkel**
/28 tundi/ 15 õppekohta.
Algus 1. veebruaril kell 17 Tuuru majas.

Kursused toimuvad programmi "Täiskasvanute koolitus vabariiduslikes koolituskeskustes" (1.1.0603.08-0002) raames.

Kursusi rahastavad Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik ja need on osalejale tasuta.

Kursuste sihtgrupp on täiskasvanud elanikkond, kes ei ole koolikohustuslik (põhihariduse omandanud või 17-aastased ja vanemad isikud).

Kursuste komplekteerimine toimub osalemise soovivalduste registreerimise järjekorra ja Sihtasutuse Tuuru programmi kursustele vastuvõtmise korra alusel. Sooviavalduse vorm saadaval Tuurus ja www.hiiumaa.ee. Vajadusel saadame vormi e-posti aadressile.

Täpsem info ja kursustele registreerimine Tuuru tel 462 2800 või info@tuuru.edu.ee.

HALULAeva EHITAMISELE ON 2011. AASTAL KAASA AIDANUD

Meistrid Andrus Padu, Marek Rätsep, Jorma Friberg.

Projektimeeskonnad:

Margit Kääramees, Aivi Telvik, Anne Mishina, Kaja Hiis.

Kärkla linn, Käina vald, Kõrgessaare vald, Hiidlaste Koostöökogu, Tuuru, Dageida Divers Club O Ring, MTÜ Eesti Purjelaevad, Sõru Merekeskus, puulaevaselts Viikan, Vätta Puit.

Markus Birk, Ain Jepishov, Mart Rätsep, Dan Lukas, Urmas Tuberg.

Villem Alt, Ülo Eller, Mati Sülluste, Vaino Leo, Ülo Soonik, Boris Ignahhin, Oleg Gaga-

rin, Mati Vaher, Viktor Gavrilov.

Prosper Line OÜ, Longboat OÜ, Topsel OÜ, Ajaloolised Võtted, Honga, Willu OÜ, Riburada OÜ, Hiiu Purjelaeva Selts, Tallinna Sadam, RMK, Hiiumaa Muuseum, Eesti Meremuuseum, VVL Mööbel, Faasion OÜ, Avangard Grupp OÜ, Kohvik Viiger, Käina Saeveski, Lehtma Saeveski, Dagosan, Paler, Hiiu Kaluri Suursadama laevaremonditöökoda, Hiiu Nädal, Hiiu Leht, Hiiumaa Ametikool, Kärkla Ühisgümnaasium.

Gunnar Aug, Helle-Mare Kõmmus, Veiko Tishler, Tarmo Mänd, Herkki Haldre, Mart Mõniste, Marek Põld,

Matti Lüsü, Rita Tsarjov, Marko Trave, Ott Epner, Teele Saar, Taimo Juhe, Toomas Kokovkin, Triin Jermakov, Märt Märjamaa, Oliver Tatar, Aivo Harjak, Sulev Vahter, Aivo Kriiska, Erko Käärrik, Heiki Mürk, Ivo Mänd, Voldeemar Jõelet, Mart Savioja.

Taivo Põllu, Volodimir Faifruk, Indrek Krimm, Argo Nõmm, Georg Valberg, Nikolai Gaidukov, Hando Kask, Raigo Luup, Ain Jesmin, Mart Kibuspuu, Tiit Paat, Avo Rant, Ants Lüll, Urmas Lüll, Kalev Kraav, Kalju Liivamägi, Eha Võsamaa, Kai-rit Kõrm, Margit Heinapuu, Lehti Sikkil, Meida Kotkas, Vello Veermets.